



כניסת שבת: 17:30
ציאת השבת: 18:33
לדעת ר"ת: 19:08

אורי וישעי



לעילוי נשמת הסבתא היקרה
מרת מרים ארביב בת עזיזה ז"ל, נלב"ע יז' בשבט

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים ז"ל ע"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה 050-6229335 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

עטרת פז

בשבת זו נקרא בנוסף לפרשתנו את פרשת פרה המדברת בהכנת "כלי הטהרה" [שריפת הפרה והזיית האפר על הטמאים] לבני האדם לקראת חודש ניסן שרבים הן מצוותיה ודקדוקיה אז בזמן שבית המקדש היה קיים. ונשאלת השאלה המתבקשת מה ענין קריאת פרשת פרה אדומה דווקא בחודש אדר, ידוע לכל תירוץ פשוט שחז"ל תקנו קריאת הפרשה (פרה) כהכנה לקראת ימי הטוהר והזוהר בחודש ניסן הבא עלינו לטובה ולברכה, ובטרם ייגש האדם אל הקודש יצטרך להיטהר רוחנית, ובודאי יקשה לקורא, אם כן, מדוע לא נקרא את פרשת פרה בשבתות הסמוכות לחודש סיון או תשרי, הרי גם בחודשים אלו צריכים אנו להיות טהורים לקראת עלייתנו לבית המקדש.

בודאי חז"ל עמדו על קושיא זו ותירצו זאת בחומר וקדושת הפסח בשונה משאר המועדים, וכידוע התאספות העם רובו ככולו בירושלים, לכן חייבו חז"ל את עניין ההיטהרות באמצעות "הפרה" דוקא ערב חודש ניסן, על מנת שיהיה ספק בידי האדם להכין עצמו מספיק לקראת החודש הגדול, חודש ניסן. מצאתי בספר 'קדושת לוי' (פרשת חקת) המדבר בהבדל המהותי בין מצוות שכליות כגון: כיבוד הורים, לא תגנוב, לא תרצח וכו' לבין מצוות רוחניות שאינן מובנות לבני האדם כמו, פסח, פרה וכו', ונצטט מדברי הקדושת לוי: "...כי יש מצות אשר השכל מחייב אותם, ונמצא אדם העושה אותם אינו ניכר כל כך שעושה אותם בעבור ציווי הבורא על אלו המצות, ולכך נתן הבורא ברוך הוא מצות אשר אין השכל משיג בו טעם כלל, ואדם העושה אותם אזי ניכר שאינו עושה אותם רק בעבור מצות הבורא ברוך הוא עליו וזהו הרמז בפסוק 'זאת חוקת התורה', לכך נתן הבורא מצות אשר הם חוקה אשר אין השכל מחייב אותם, כדי שיהיה נראה 'אשר צוה ה' לעשות', שהאדם אינו עושה המצות רק בעבור ציווי הבורא עליהם". ע"כ

ואם כן, בודאי ניתן לומר כי פרשת פרה אשר אינה מצוות שכלית אלא מצווה שכל כולה לכבוד הבורא, ובפרט בחודש האמונה (ניסן) אשר מצוותיה מרובים צריכים להוסיף "נדבך" והוא פרשת פרה שנמצאת "ערב חודש ניסן" וקריאה זו היא כהכנה לרוחניות והתוצאה של זה שנוכל לקדש עצמנו בחודש ניסן.

ד"ת לעילוי נשמת הרב אהוד (אודי) ורעייתו רות, הילדים יואב, אלעד והדס למשפחת פוגל הי"ד, שנרצחו בידי בני עוולה שר"י בליל שבת קודש, פרשת ויקרא.
רוח ה' תנחם בגן עדן יחד עם שאר צדיקים וחסידים.

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן וכו' (שמיני ט-א)

וכבר אמרו חז"ל יום השמיני שהוא היה שמיני לימי המילואים, והוא ר"ח ניסן, שבו ביום הוקם המשכן ונתעטר אותו יום בעשרה עטרות כמו שמובא בסדר עולם, ובשבעת ימי המילואים הללו היה עומד משה ומשמש ככהן בהקמת המשכן ובפירוקו, וביום השמיני שהוא ר"ח ניסן אמר לו הקב"ה לקרוא לאהרן ולבניו, שכאן הפסיק משה רבנו לכהן בתור כהן בעבודת המשכן, אלא אהרן יטול הכהונה והיתה לו ולזרעו אחרי, וכל זאת מפני שסרב משה רבנו ללכת בשליחות ה' בסנה, ושבעה ימים היה הקב"ה עומד ומפציר במשה לבצע שליחות זו, ואז אמר לו הקב"ה חייך שאפרע ממך על זה שסירבת שבעה ימים, ופה נפרע ממנו הקב"ה חייך שאפרע ממך על זה שסירבת שבעה ימים, ופה נפרע ממנו הקב"ה שהקים משה את המשכן ושמש בכהונה שבעה ימים בלבד, וביום השמיני שהוא ר"ח ניסן קרא משה לאהרן ולבניו, ולכן אמרו דרך רמז ויהי הוא לשון צער, ומה צער יש ביום בו הוקם המשכן ונתעטר בעשרה עטרות, אלא הצער הוא למשה רבנו שנלקחה ממנו הכהונה וניתנה לאהרן אחיו (וידבר יוסף).

וידם אהרן

פעם אחת בא הרב החסיד לרבי ליפמאן זצ"ל מרדומסק, חתנו של הגאון הקדוש ר' שלמה מרדומסק זצ"ל בעל "תפארת שלמה", להגאון הקדוש הרמ"מ זצ"ל מקוצק. שאל אותו הרבי מקוצק, אם יודע הוא איזה דברי תורה מחמיו זצ"ל. והשיב, שהוא יודע. דרש הרבי מקוצק, שיגיד לפניו איזה דבר. אמר לו אותו חסדי: חותני הצדיק זצ"ל אמר: באהרן הכהן כתוב "וידם אהרן", וזוהי מדרגה גדולה, אבל דוד המלך עליו השלום הרחיק לכת למדרגה גבוהה עוד יותר, והוא אמר "למען יזמרך כבוד ולא ידם" (תהלים כט, יג) שבעת צרה עוד היה מנגן ומזמר.

כששמע הרבי מקוצק דבר זה הפליג אותו מאוד, ואמר כי היטיב אשר ידבר. מכאן רואים מעלתו של דוד המלך שהיה בשמחה גם בזמן יסורים וכשם שהשמחה חתומה בו.

ארנבת מדעית

ואת הארנבת כי מעלת גרה היא ופרסה לא הפריסה טמאה היא לכם (יא, ו)

לפני שגילו את קרני הרנטגן חשבו המדענים שהארנבת לא מעלה גרה משום שניתחו אותה וגילו שלארנבת יש רק קיבה אחת וממילא אין אפשרות שתעלה חתיכה מהקיבה ותלעס אותה שוב. ולכאורה היתה תמיהה על התורה חס ושלום, אבל תורתנו תורת אמת ואם כתוב שמעלה גרה אז אין עצה ואין תבונה נגד ה', ומשהומצאו הקרניים החודרניות קרני הרנטגן, וצלמו את הארנבת בתא מיוחד, התגלה שכל כחצי דקה הארנבת מעלה מעט מזון מהקיבה לועסת ובלועת והיא כן מעלה גרה! וחזרו להודות לתורתנו הקדושה. (לבוש יוסף).

ככל שהחיה שואפת יותר לאדמה כך היא יותר משוקצת וכל חיה שיותר מרוחקת מהאדמה כלפי מעלה היא פחות משוקצת כגון: בעלי כנף שיש בהם רק סימן אחד לטהרה ואילו לחיות והדגים שהם על פני הקרקע יש שני סימנים והם נוטים להיות יותר משוקצים וכל שכן שרצים ופרות ים וסרטנים למיניהם שעצם קיומם בקרקע הם הכי טמאים ומשוקצים.



הליכות מלכי

שואלין ודורשין בהלכות הפסח

א: שנינו בגמרא במסכת פסחים (ו.) "שואלין בהלכות הפסח קודם הפסח שלושים יום". והקשה מרן הבית יוסף (סי' תכ"ט) שהרי כתוב בגמרא במסכת מגילה (לב.) משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג, ואם כן משמע שדווקא בפסח עצמו יש חיוב ללמוד הלכות פסח, ולא שלושים יום קודם לפסח.

ותירץ מרן הב"י (תירוץ שני) שדיני פסח יש להודיעם שלשים יום כדי שיהיה שהות רב להתעסק בטחינת החיטים ובאפיית המצות והגעלת הכלים וביעור חמץ, מה שאין כן בסוכות ובשבועות שהמצוות לא כל כך רבות כך שלא חייבים להתעסק בהם 30 יום קודם, (מכאן שרוב האתרוגים כשרים ורוב הסוכות כשרות), ולכן יש לשאול ויש לדרוש 30 יום קודם החג.

ב: גם אם אדם למד את ההלכות האלו בשנים עברו, ישוב ללמודם בכל שנה מפני שהשכחה מצויה.

ג: החיוב ללמוד הלכות קודם החג הוא גם על יחיד וגם על ציבור, אלא שהציבור לא צריך לבטל סדר לימוד קבוע בעבור זה, ודי בכך שיקצרו מעט מסדר לימודם הרגיל, וילמדו בו הלכות פסח. (עיין כה"ח וביאור להלכה שם).

ד: מותר לתלמידי חכמים ובני הישיבות להמשיך בסדר לימודם כל שלושים יום קודם הפסח ואינם צריכים להפסיק מסדר לימודים הרגיל בכדי ללמוד הלכות הפסח, מכל מקום ראוי ללמוד ולחזור על ההלכות על מנת שדברי התורה יהיו מחודדים (יבי"א ח"ב סי' כב).

ה: "החדש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה". רובו של החודש ימים טובים: בראש חודש ניסן הוקם המשכן וי"ב יום הקריבו הנשיאים את קרבנם, בו נגאלו ממצרים ובו עתידין להגאל. ולכן יש בו הלכות מיוחדות. (ש"ע תכט סע' ב. קלא סע' ז' ונו"כ שם).

ו: ימי ניסן הם ימי שמחה לישראל, בתקופות העבר ההווה והעתיד, כי באחד בניסן הוקם המשכן, ושנים עשר נשיאים של שנים עשר שבטי ישראל הקריבו את קרבנותיהם לחנוכת המזבח, ולמחרת היום השנים עשר, דהיינו ביום י"ג בניסן, היה יום אסרו חג שלהם, ויום י"ד בניסן הוא ערב פסח, ולאחר מכן שבעת ימי הפסח, ויום כ"ב בניסן הוא אסרו חג של הפסח, ובניין בית המקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו, יהיה ביום טוב ראשון של פסח, (ואף על פי שאסור לעסוק בבניית בית המקדש ביום טוב, מכל מקום, בית המקדש השלישי עתיד להיבנות בידי שמים, [ראה סוכה מא. רש"י למטה] וזה אפשר ביום טוב), וכפי שנאמר, בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, וככתוב (מזכה ז, טו) פִּימֵי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶרְצָנוּ נִפְלְאוֹת, וחנוכת בית המקדש השלישי תמשך שבעה ימים, ותתקיים רק לאחר שבעת ימי הפסח, משום שאי אפשר לשמוח בחנוכת בית המקדש בימי פסח, שהרי אין מערבין שמחה בשמחה. נמצא שכל ימי חודש ניסן מקודשים לימי ששון ושמחה לישראל.

(מתוך "חקת הפסח")

ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אתם (י, א)

יש אומרים שחטאם של נדב ואביהוא היה בכך שנכנסו שתווי יין למשכן לעשות עבודת הקטורת. שזהו דבר מכווער ליכנס לבית המלך לעשות עבודה בשעת שכרות. וכן בהיותם שכורים לא חשבו במה שעשו, והקטירו הקטורת שלא נצטוו לעשות כן, שכן עבודה זו שהיתה החשובה ביותר היתה צריכה להיעשות בידי משה או אהרן, שהם היו הגדולים. ולכן היו חייבים מיתה.

ומכאן ילמד האדם לקח עד כמה מגונה שתיית היין שאם אדם משתכר הוא מקפח את דעתו, שהרי בני אדם גדולים נדב ואביהוא שהיו חשובים כמושה ואהרן, ומפני ששתו יין אירעה להם פורענות זו, שהמשתכר אין לו ראש לעבודת ה' והוא מתעורר בשעה מאוחרת ואינו מתפלל ואינו קורא ק"ש בזמנו, וכן עובר על עבירות רבות אחרות שאי אפשר למנותם, וכן גורם לו להתבזות בעיני הבריות, שמשחקים עליו כמו על קוף וגורם צער לקרוביו.

ומעשה היה בחסיד שהיה לו אבא שכור שהיה הולך כל יום לבית מרוח והיה משתכר כל כך עד שהיה נופל ברחוב והיו באים הנערים ומתקלסים בו וזורקים בו אבנים ומכים אותו וצועקים אחריו, לאמר: ראו הנה שכור הולך. והחסיד ראה את בזיון אביו ולבו נחמץ בקרבו והיה מבקש המות. אמר לאביו: אל תלך לבית היין, אלא שב בביתך ואני אביא לך יין כל כמה שתוציא מפיך, ותחיה בשלום בביתך ולא תלך למרוח לפי שהדבר גורם בזיון גדול לי ולך. וכך היה הפציר בו יום יום עד שהסכים שלא לילך למרוח, ובנו היה טורח כל יום להאכילו ולהשקותו כל כמה שביקש, ולבסוף והיה מזכיב אותו לישון.

יום אחד יצא אותו חסיד לרחוב וראה באמצע הרחוב שכור מושכב בשלולית בביב המים והיו המים עוברים עליו והיו הנערים זורקים אבנים בוין בפניו ובפיו, אמר החסיד בלבו: עכשיו הזמן להביא את אבא לשכור הזה, כדי שיראה במו עינו לאיזה בזיון מגיע אדם שהוא שתוי לשכרה. שמא ע"י כך יתעורר ושוב לא יראה כל ימיו את השתיה ולא ילך למרוח. הלך אותו חסיד והביא את אביו אצל השכור הזה ברחוב והעבירו על ידי השכור הזה שהיה מושכב בשלולית המים והראו לו הכל מה שעשו לו הנערים. כשראה הזקן את השיכור הזה נגש אליו והתחיל שואלו באיזה מרוח השיג את היין הטוב הזה שכן אף הוא רוצה להיות כמוהו. אמר לו בנו: אבא, אני הבאתי אותך לכאן כדי שתראה בשכור הזה ותלמד מזה לקח כי תראה במו עיניך בזיונו הגדול ושוב לא תלך לבית היין. אמר לו אביו: בני, בחיי, אין בעולם תענוג יותר גדול מלהימצא במצב כזה.

מן הסיפור הזה אנחנו למדים שמלבד זה שהשכרות מביאה לכל מיני עונות, היא אף גורמת שפיכות דמים לקרובים והם מצטערים עד מות בראותם קרובם בביזיונו, ובודאי הוא עתיד ליתן הדין בעולם הבא על כל זה ועונשו יהיה גדול על שגרם לכל זה. ולכן כל מי שמרחם על נפשו לא ישתה יותר מדי עד אבדן שכלו. ועוד היה מעשה בשיכור שהלך לפסיכולוג בכפיה ע"י אשתו, הפסיכולוג הציג לפניו כוס מלאה במים וכוס מלאה באלכוהול. הפסיכולוג לקח תולעת ושם אותה במים והיא שחתה להנאתה. אח"כ הוציא את התולעת מכוס המים והעביר אותה לכוס האלכוהול ומיד מתה. ואז שאלה הרופא את מטופלו עכשיו מה למדת? השיכור ענה: שאין לי תולעים בגוף....

והסברא הזו שחטאם של נדב ואביהוא היה משום ששתו יין מסתברת מתוך ספור הכתוב, שאחרי שהודיע הכתוב על מותם של נדב ואביהוא נאמר שהקב"ה הודיע לאהרן הכהן ולבניו הנותרים: יין ושכר על תשת אתה ובניך אתך בבואך אל אהל מועד ולא תמותו, חקת עולם לדרותיכם. היינו, שלא ישתו יין כשבאים לעבוד עבודה ולא יכנסו שתווי יין למשכן. ומכאן מוכח שחטאם של נדב ואביהוא היה כנ"ל שנכנסו לעבוד כשהם שתווי יין.

(מתוך יהדות)

עלון זה יוצא בתרומת הגבירים היקרים החפצים בעילום שם, וברכתי שגורה להם, שה' ישלם פועלם, ותהי משכורתם שלמה מאת הבורא יתברך, העורך